

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Hoeselt, Acacialaan

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 25

ONDERDEEL 3: Programma van Maatregelen
UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN
DE BODEM

Proefsleuvenonderzoek

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Onderzoeksopdracht	5
3	GEMOTIVEERD ADVIES	7
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	7
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	8
3.3	De waardering van de site	8
3.4	Bepaling van de maatregelen	9
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	10
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	10
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	10
4.3	Onderzoekstechnieken	11
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	11
4.5	Randvoorwaarden.	11
5	BESLUIT	12
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	13
7	LIJST VAN FIGUREN.....	14

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2018D48 (proefsleuvenonderzoek)
Projectgebied	Hoeselt, Acacialaan – “Middelste Kommen”
Grootte projectgebied	66 394,25 vierkante meter
Ligging	Limburg, Gemeente Hoeselt, Acacialaan
Lambert 72-coördinaten (m)	(O): X: 228475,724 x Y: 170993,018 meter (W): X: 228082,734 x Y: 171065,072 meter
Kadaster	Afdeling: 1 Sectie: F Percelen: 168/R2; 166/L3; 167/Z; 173; 170/M; 169/B; 168/P2; 166/G3; 168/M2; 169/C; 180/K; 180/E; 180/L; 763/A; 168/Z2; 168/W2; 168/Y2; 168/X2; 168/A3; 166/R4; 170/S; 170/R; 4/V
Initiatiefnemer	Zie privacyfiche
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Erkende archeoloog	Hadewijch Pieters OE/ERK/Archeoloog/2017/00168 Bart De Smaele OE/ERK/Archeoloog/2015/00070 Hembyse Archeologie OE/ERK/Archeoloog/2017/00193
Projectsigle Hembyse Archeologie	HOE-ACA
Type onderzoek	Proefsleuvenonderzoek
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2018, <i>Archeologisch onderzoek op de site “Middelste Kommen” aan de Acacialaan te Hoeselt</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 25, Gent.
Termijn van het onderzoek	15 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider
Geraadpleegde regio-specialisten	Ingrid Vanderhoydonck (OAE) Tim Vanderbeken (IOED Oost)
Resultaten	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	IOED Oost (in voorbereiding)
Opmerkingen	Geen

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

Op 3 augustus 2017 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van de toekomstige verkaveling aan de “Middelste Kommen” langs de Acacialaan te Hoeselt te onderzoeken, dit conform het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een nota naar aanleiding van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.

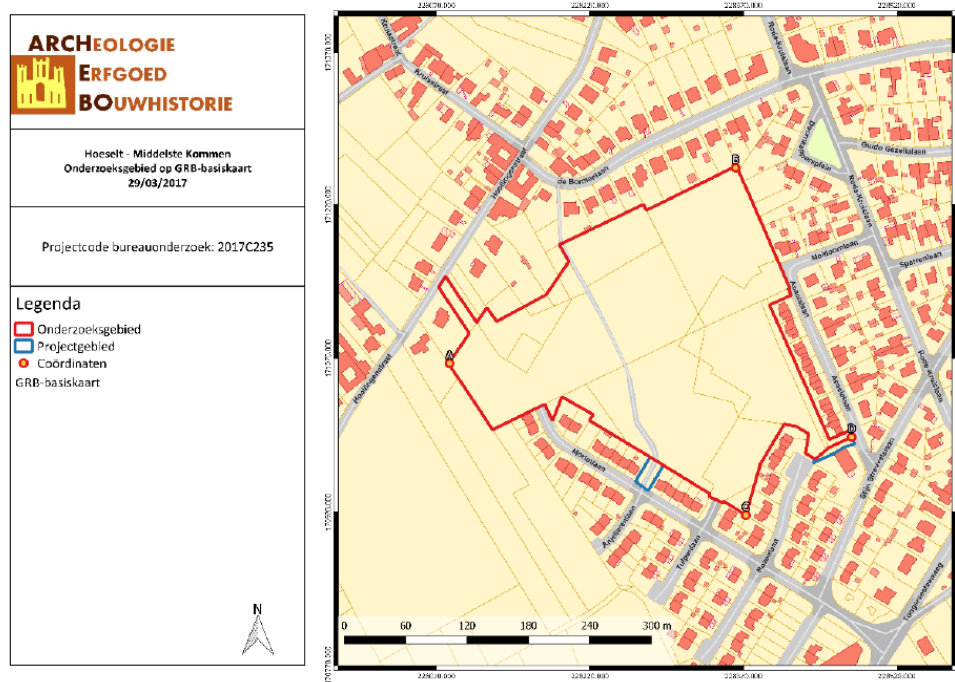
De nota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het onderzoeksgebied definitief vast te stellen. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Provincie Limburg, Gemeente Hoeselt, tussen de Acacialaan en de Morlotlaan. Voor het onderzoeksgebied was een bekrachtigde archeologienota opgemaakt, waarbij in het Programma van Maatregelen werd geadviseerd tot de uitvoer van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het GRB, naar Claesen et al., 2017.

De kadastrale en juridische toestand van het onderzoeksgebied zijn in de archeologienota¹ besproken.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens werd de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologische erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Zijn er nog archeologisch relevante niveaus aanwezig?*

¹Claesen et al., 2017.

- *Hoeveel archeologische niveaus zijn er aanwezig? En hoe onderscheiden ze zich?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
- *Wat is de aard, omvang, datering en bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische resten?*
- *Kunnen er structuren aangeduid worden? Wat is hun onderlinge samenhang?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?*
- *-Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners gedurende hun gebruikperiode?*
- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*
 - A. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*
 - B. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*
- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*
- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?*
- *Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

Deze betrachting is vervat in het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er is geen verder onderzoek op de site noodzakelijk.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het onderzoek kadert in de uitvoering van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden (nieuwbouwwoningen).

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, conform de bekrachtigde archeologienota.

Het onderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn middels proefsleuven en profielputten in kaart gebracht
- de aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- de ligging van de aangetroffen sporen en structuren zijn getoetst ten opzichte van de geplande werken
- de vervolgstategie werd opgesteld

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een archeologisch zicht op projectgebied te vormen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er bewaarde archeologische sites zijn– voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Aangezien in de bekrachtigde archeologienota met uitgesteld traject wordt aangegeven dat het bodemarchief binnen het afgebakende projectgebied door de geplande werken wordt bedreigd, wordt ook in dit onderzoeksrapport uitgegaan van een volledige verstoring van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed wanneer de geplande werken zullen plaatsvinden. Er is één geplande groenzone waarin de verstoring van de bodem minimaal zal zijn.

Door de afwezigheid van belangrijke of waardevolle archeologische structuren, zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk en dus hebben de werken ook geen impact op de archeologische kennis van het gebied. Dit wordt verder gemotiveerd in §Programma van Maatregelen.

3.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

- Op de hoogste delen van het onderzoeksgebied zijn geen quartaire sedimenten meer aanwezig en is sprake van teelaarde die rechtstreeks op de tertiaire sequentie rust (grind).
- Op de lagere delen van het terrein is duidelijk sprake van colluviale pakketten, die naargelang het terrein daalt over het algemeen ook dikker worden.
- Er is ook sprake van hellingsafzettingen, die op basis van de afgezette archeologische resten ten minste in de late middeleeuwen kunnen worden geplaatst.
- Er werd duidelijk een oude erosiegeul vastgesteld

8

En tevens:

- De aardewerkvondsten, ouder dan de 19^e en 20^e eeuw, vertonen sporen van slijtage, de breuken en de wanden zijn afgesleten en zelfs afgerond. Het materiaal dat tussen het afgespoeld substraat is opgenomen, is zelfs sterk gefragmenteerd (tot bijna niet meer herkenbaar als aardwerk). Deze slijtage is het geologische effect van de inwerking van water en zand.
- Het enkele spoor met enige archeologische relevantie is een kuil, waarvan op basis van de tafonomie kan worden vermoed dat er een aanzienlijk deel van de hogere stratigrafie van het spoor is verdwenen. Bovendien zijn enkele stratigrafische eenheden van deze kuil ook te verbinden aan erosie in de onmiddellijke nabijheid van het spoor. Het spoor kan op basis van het aardewerk in de volle middeleeuwen gedateerd worden, waardoor men kan veronderstellen dat er sinds de middeleeuwen een aanzienlijke erosie van het gebied heeft plaatsgevonden.

Op basis van deze data kan dus worden gesteld dat er geen goed bewaarde archeologische sporen en structuren aanwezig zijn die een aanzienlijke archeologische kenniswinst kunnen opleveren. De aanwezige sporen zouden bij eventueel vervolgonderzoek niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden waardoor het kennisvermeerderingspotentieel van de site dus zeer klein is.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Spoor 24 tenslotte bevindt zich binnen een geplande groenzone, waardoor het spoor de facto in situ bewaard wordt.

Aangezien er verder geen waardevolle archeologische sporen en structuren aanwezig zijn, worden in het Programma van Maatregelen geen maatregelen bepaald.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de archeologische verwachting met betrekking tot alle periodes laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

De afweging van de mogelijke onderzoeksmethodes is in de archeologienota met uitgesteld traject reeds opgemaakt.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	NEE	NEE	JA	Zie archeologienota met uitgesteld traject. Dit is niet langer noodzakelijk.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Zie archeologienota met uitgesteld traject. Dit is niet langer zinvol.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Zie archeologienota met uitgesteld traject. Dit is niet noodzakelijk, aangezien het volledige terrein geprospecteerd is.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Zie archeologienota met uitgesteld traject. De gronden zijn overwoekerd, het archeologisch materiaal is door bodemerosie verplaatst.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Zie archeologienota met uitgesteld traject. Dit had eventueel geërodeerde zones kunnen aflijnen, maar de huidige bodemkundige data geven voldoende informatie over de bodemerosie.
Verkennde en waarnemende	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn binnen het projectgebied geen bodems aanwezig waarin

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
archeologische boringen					de bewaring van steentijdartefactsites mogelijk is. Tevens weinig effectief voor het opsporen van grondsporen.
Proefsleuven/ proefputten	JA	NEE	NEE	NEE	Is uitgevoerd, het uitvoeren van aanvullende proefsleuven is niet noodzakelijk.
OPGRAVING	JA	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen sporen en structuren aangetroffen die tot een aanzienlijke archeologische kenniswinst kunnen leiden.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

4.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

4.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing. Het terrein kan vrijgegeven worden, enkel de **melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht** (artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).

5 BESLUIT

Op basis van de data uit de bekrachtigde archeologienota met uitgesteld traject, de daarin vervatte historische data en de resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem kan worden besloten dat er binnen het onderzoeksgebied een zeer lage densiteit aan archeologische sporen is aangetroffen. Er is voornamelijk sprake van geërodeerde sporen en aardewerkfragmenten. Er is tevens sprake van één afvalkuil uit de volle middeleeuwen, waarvan vermoedelijk een deel is afgespoeld. De voornaamste reden voor de afwezigheid van archeologische sporen en dus de lage densiteit aan sporen, is erosie van de bodem. De erosie en verplaatsing van aanzienlijke pakketten leem is over het hele terrein vastgesteld en kon middels de bodemprofielen worden bevestigd. De afwezigheid van archeologische sporen is dus waarschijnlijk geen historische realiteit, maar een gevolg van de geologie in het gebied.

Op basis van deze data kan worden besloten dat er geen verdere maatregelen dienen te worden getroffen om de archeologische erfgoedwaarde van het projectgebied te bewaren of te onderzoeken.

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
-ongenummerd grondplan in de archeologienota met uitgesteld traject-	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het GRB	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het GRB, naar Claesen et al., 2017.	5
--	---

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE

